

MAZAR

Državna licejska knjižnica
V LJUBLJANI

OKRAJNO GLAVARSTVO
POLICIJSKA STANICA

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Celje,
Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: Celje pošt. pred. 43.
Telef. int. št. 53. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din.
za inozemstvo 30 Din.

Oglaš: prostor 1×65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer
se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Kdo spada med nas?

Za vajenca je lahko biti socialist, ker ima kot tak več pravic nego dolžnosti, za pomočnika je to že težje, za mojstra že zelo težko, za tovarnarja skoro nemogoče. Slab socializem je tam, kjer člani iz strokovne organizacije izstopijo, če postanejo samostojni, pa vendar je to razumljivo, dokler imamo sedanji sistem strokovnih organizacij. Še slabši socializem je tam, kjer izstopajo tudi iz političnih organizacij, vendar je tudi to razumljivo, če pobijajo te organizacije vsakega, ki ni umazan in raztrgan, ki ima boljšo suknjo in človeka dostojno stanovanje ali pa malo boljšo izobrazbo, dočim branijo pljance in nemarne, če le tulijo, da so proletarci. Naše politične organizacije so se tega površnega presojanja že otresle: »Ni vsak kapitalist, kdor ima kapital, pa tudi socialist ni vsak, kdor kapitala nima. Kapitalist je tisti, ki ima kapital in misli, da ima z njim vse, in tisti, ki hoče imeti kapital, da bo imel z njim vse. Bistvo kapitalizma je vera v vseomogočnost kapitala, ne kapital sam.« (»Socializem in vera« stran 91).

Kapitalist torej ni samo tovarnar, ki izžema iz svojih delavcev velikanske dobičke, kapitalisti so tudi njegovi delavci, če delajo samo zato, da si nagrabijo imetja v upanju, da bodo tudi oni sami začeli potem »lepo življenje«. Kajti kot socialisti bi se morali zavedati, da tudi takrat, ko bodo imeli svojo tovarno, ne bodo smeli živeti v brezdelici, ker ni kapital tisto, kar človeka redi, človeka redi edinole delo. Kdor to ve, ta ne sme ne danes, ko dela za kapitalista, upati, da bodo pozneje drugi delali zanj, niti ne bo smel jutri, ko bo sam podjetnik, dati se živeti od delavske bede.

Danes velikanska večina podjetnikov in delavcev ne ve tega in ne veruje v to. Namesto vere v delo imamo vero v razne bogove in božičke, malike in malčke, o katerih že davno vemo, da niso in ne morejo biti resnični in merodajni, zato se teh ver sploh ne držimo ali pa kvečjemu samo na zunan, na znotraj pa se držimo vere v kapital, v zlato, v denar. Ta nam je edini bog.

Na čast nacionalnemu majličku smo se dali od internacionalnega kapitala peljati v mesnico svetovne vojne, v kateri smo razbili sebe in druge ter uničili se tisto malo reda, kar ga je pred vojno bilo. V splošni anarhiji pa zdaj trpimo tako, da smo pripravljeni vse žrtvovati, da bi prišli zopet v red. Tako smo »požrtvovalni« da delamo za obleko, ki smo jo pred vojno zaslužili v 10 dneh, zdaj ves mesec, mnogi izmed nas tudi dva meseca. Za par čevljev delamo pol meseca, včasih smo delali samo 2—3 dni. Tako »požrtvovalni« pa ne moremo biti, zato rajši za obleko in čevlje sploh ne delamo, saj še za hrano ne spravimo skupaj, ker je treba dva meseca delati, če hočemo 1 mesec jesti. Zato se odrečemo obleki in obutvi in še polovici hrane tudi: iz »požrtvovalnosti« smo lačni in bosi in nagi, samo najnujnejše si kupimo. Kapitalisti pa svojega kapitala, ki ga imajo vložnega v hrani, obleki itd., ne morejo spraviti v denar, zato zapirajo tovarne, delavci gredo s trebuhom za kruhom in postanejo v brezposelnosti. Še bolj »požrtvovalni«: obljubijo delati za tretjino hrane, to je 3 mesece so pripravljeni delati za toliko hrane, kolikor so je pred vojno snedli vsak mesec.

Vajenci delajo zastoni in nimajo nikakih pravic, pomočniki dobijo za svoje delo hrano in stanovanje ter imajo toliko nanišljenih pravic, da se jim zdi, da vladajo svet, podjetniki sami pa delajo samo nanišljeno delo, s katerim se hvalijo, kakor da bi samo oni delali in vse redili s svojim delom, pravice pa, pravijo, da nimajo nič, ker jih pomočniki preglašujejo, dočim imajo v resnici podjetniki sploh vse pravice, ker imajo vse nitke v rokah, s katerimi vodijo duše nezavednih pomočnikov tako prebrisan, da se izvršujejo vse »pravice« edinole v prid podjetnikov.

Edino pozitivno delo, ki ga izvršujejo podjetniki, je delitev dela, organizacija dela. V sedanji povojni krizi industrije pa čutimo bolj nego v katerikoli prejšnji krizi, da kapitalistični podjetniki niti tega dela ne izvršujejo, ampak da vrše tudi to organizatorično delo samo zaradi dobička, nikdar pa ne radi potrebe. Socialistični nauk, ki je spoznal to že v predvojni krizi in je to tudi na

ves glas povedal, ta nauk bi morali danes razumeti in upoštevati vsi, vsaj vsi, ki so kdaj bili socialisti. Krompir je treba pridelovati zato, ker je ljudstvo lačno, obleko zato, ker je ljudstvo nago, čevlje zato, ker je bos. Vsak, kdor bo prideloval katerekoli ljudsko potrebeno, vsak bo gotovo lahko živel, čeprav bo slaba letina ali kakšna neizgoda, kajti je v izjemnih slučajih pobere neizgoda toliko, da ne ostane za življenje. Kdor bo pa lel samo za dobiček in pokupil vso zemljo in pridelal mnogo krompirja, temu se bo to izplačalo samo takrat, kadar si bo ljudstvo tolike zaslužilo, da bo moglo njegov krompir plačati — če ne, mu bo krompir segnil, ali pa bo moral iz njega delati spirit. Če bo pa delal spirit, bo moral skrbeti tudi za ljudsko neumnost, kajti le neumno ljudstvo kupuje rajši žganje nego krompir.

Iz tega se jasno vidi, kako je v kapitalističnem družabnem redu za podjetnika težko ostati socialist: skoro nemogoče je. Prav nič se ni čuditi, da so šli mnogi od nas, odkar smo stranko uredili tako, da zdaj vemo, kdo živi od dela in kdo od lenobe, kdo dela po socialističnih, in kdo po kapitalističnih načelih.

Ko se je pa vršil ta prepoved v stranki, je nastalo na vseh straneh mnogo nasprotstev tudi tam, kjer ni bilo treba. Posebno med starejšimi sodrugji, ki so se po pravici smatrali za začetnike socialistične misli na Slovenskem, je marsikoga razburila strankina ukazujoča beseda: Pokaži račune! Besede niso nič, dejanj hočemo! Ne da kdo socialistično misli, ampak da socialistično dela, to šele ga naredi za socialista! Nekateri so videli v tem sektaštvo, drugi so se ustrašili te »komunistične radikalnosti«, tretji so se poskrili zaradi prepričev, vsem po vrsti pa je bilo neprijetno, da je stranka v tej dobi na ven zgubila veliko nekdanjega blišča, notranje njene vrednosti pa niso znali preceniti. Mnogi izmed njih so bili celo tako naivni, da so idejni boj za izvrševanje smatrali za pretkano obrambo nekdanjih koritarjev, ki jih že od nekdanj niso marali in so zaradi njih zapustili stranko baš takrat, ko se jih je stranka s svojim prepričdom definitivno iznebila.

Ko danes gledamo na take nekdanje socialiste, gledamo nanje z istimi očmi, kakor na vse ljudi. Socializem ne pozna in ne uči sovraštva, ker ve, da bo moralo vse delavno ljudstvo sodelovati, če se bo hotelo rešiti. Najvišja kazen pri socialistih je izključitev; kdor noče z nami delati, nima med nami besede — druge kazni ni. Ta pa mora biti, ker socializem ne more priznati pravic nikomur, kdor ne vrši dolžnosti. Kdor to razume, mu tudi ni treba žolča napram stranki, kajti trpko je življenje v naših dneh sploh, ne samo pri nas. Še posebej pa ni treba žolča tistim, ki že ves čas, odkar se zavedajo, tudi delajo po socialističnih načelih. In na take smo mislili, ko smo začeli pisati ta članek. Socialistična stranka je organizacija ljudi, ki streme za socialističnimi cilji. Takih ljudi je pa več, ne samo tisti, ki so organizirani. Za stranko sicer nič ne pomenijo, ker ji ne pomagajo v njenem strašnem boju za obstanek, za socializem pa mnogo naredijo, če v svojem delokrogu delajo po socialističnih načelih. Podjetnik, ki se lahko pohvali, da so njegovi izdelki najboljši in najcenejši, uživa v vsej sedanji družbi obče spoštovanje. Če pa pomočniki in vajenci in pomožne delavke takega podjetnika prihajajo v socialistično družbo kot svobodni ljudje in če izjavljajo, da imajo v njegovem podjetju vse ugodnosti, ki jih je mogoče zahtevati, potem vemo, da je ta podjetnik ne samo zmožen in spoštovanja vreden, ampak mu moramo tudi priznati, da je iz socialističnega nauka izpolnil najvažnejšo zahtevo: delajte za potrebo, ne za dobiček. Kdor je to izpolnil, je bližji socializmu, nego tisti, ki je organiziran, pa dela za dobiček, na potrebo se pa nič ne ozira. Če kje kak član naše stranke kot mojster ali ravnatelj itd. svoje vajence in pomočnike odira, ne spada med nas! Če kje kak pomočnik ali delavec v svoji moči in zdravju dela preveč, z namenom nabrati si kapital, da bo potem z njim izkoriščal druge, ne spada med nas! Če kje kak delavec glasuje za 10-urno delo, da bo lahko v soboto pijan, dočim drugi delavci zaradi 10-urnega dela ne najdejo nikjer posla in kruha, ne spada med nas! Čeprav je stranka majhna, takih se mora otresti.

Milenin:

»Bogokletstvo«.

(Dalje.)

Bolj važno kakor ta plat verskega vprašanja, ki je seveda nihče ne more izpodbijati, ker jo podpirajo zgodovinska dejstva, je pa drugo, zelo kočljivo in do danes še premalo razbistreno vprašanje in sicer kaj je pravzaprav Bog, odnosno, kateri izmed sedaj obstoječih bogov je pravi in kateri ne. Na to vprašanje imamo v zgodovni človeštva mnogo različnih odgovorov. Tako so bili nekateri narodi prepričani, da je edino pravi bog egiptovski bik Apis, drugi so videli božanstvo v krokodilu, v mački, v solncu, zopet drugi v Cevsu ali Jupitru, tretji v Ozirisu; končno se lahko ustavimo v sedanji dobi, ki pozna tudi več bogov. Krščanstvo trdi, da je pravi Bog Krist, islam veruje v Alaha in njegovega preroka Mohameda, budisti časte Budo itd. Nastane vprašanje, kdo je zadel pravo? Kristijan bo odgovoril, da je njegov Bog edino pravi, mohamedan trdi isto o Alahu, budist je trdno prepričan, da je samo njegova vera prava, skratka, vprašajte pripadnika katerekoli verske družbe, vedno bo isti odgovor, da je njegov bog edino zveččen. Vsaka vera pa ima poleg drugih

vrzeli tudi to slabo lastnost, da je šovinistična, da zanika vse ostale vere in trdovratno vztraja na stališču, da bodo samo njeni pripadniki uživali nebeško kraljestvo, vsi drugi pa se bodo pekli in cvrli v peklju. Ta trditve je seveda smešna in naivna, kajti če se otresemo vseh predsodkov in pogledimo v bistvo vere sploh, moramo pač priznati, da so vse vere prave in da za vero kot čisto idejo brez druge primese ni nobene razlike med Kristom in Alahom, med Budo in Jupitrom, med krščanstvom in poganstvom in da je nasprotna trditve sad verskega fanatizma.

Seveda kdor tako govori, se utegne smrtno zameriti naši katoliški cerkvi, ki je vedno pripravljena za najmanjšo stvar človeka preklesti in ga izobčiti iz verske družbe. Bog ne daj, da bi ovčica mislila z lastno glavo! To je najstrožje prepovedano, kajti pastirji že vedo, kaj delajo. Kakor sem že omenil, bistvo pojma Bog ni zunanja oblika, pod katero si ta pojem predstavljamo, torej tudi bista vere niso zunanji atributi, temveč notranji glas, ki nam govori, da sila obstoji, ne pove pa nam, kakšna je, kje se nahaja in v kakšnem razmerju je ona do ljudi in do ostalega stvarstva. Vse to je zastrto z neprodinno zaveso neznanosti in nespoznanja in ni dostopno niti najbolj razvitemu

človeškemu umu. Zunanji znaki te notranje zaznave božanstva pa so izključno le priučeni in torej s človeško naravo kot tako niso v nobeni zvezi. Recimo, da je mati svoje novorojeno dete izobčala tako, da ne pride v dotik z nobenim človekom, da ne čuje niti besede o Bogu in da se razvija samo pod vplivom narave. Dvomim, da bi to dete, kadar doraste, vedelo da so tri božje osebe in en Bog, da je Krist Božji sin, ki pa je bil rojen prav tako, kakor vsi drugi ljudje. Vera je torej, v kolikor seveda pride do izraza potom različnih zunanjih znakov, priučena in zato je nespametno trditi, da je n. pr. krščanska vera prava, mohamedanska pa kriva. Ta trditve bi bila upravičena šele tedaj, če bi bilo mogoče matematično, empirično ali sploh znanstveno (s pomočjo pozitivne znanosti) dokazati njeno resničnost. Ker pa vera spada v področje filozofije, ki se tolikokrat in tako menja, kolikokrat in kakšni filozofi jo utemeljujejo, ni mogoče trditi, da je ena prava, druga pa kriva. Prave in obenem krive so vse. Prave v toliko, v kolikor priznavajo nadnaravno silo ali božanstvo, krive pa zato, ker to nevidno, in našemu časovno in krajevno omejenemu razumu nedosegljivo silo slikajo kot nekaj realnega, vidnega in razumljivega, vrhu tega pa še v raznih oblikah. Odgovor na vpra-

šanje kaj je Bog, bi se torej glasil: Bog je vseomogoča, časovno in krajevno nemejena, večna, neizpremenljiva in človeškemu razumu nedosegljiva sila, ki sega iz neskončnosti v neskončnost, ter piše stvarstvu stalne, nedotakljive in vseobsegajoče zakone. Kakšna je ta sila, kako deluje, kje se nahaja, odkod izvira, čemu obstoji in kaj je njen namen, vse to je človeku, kot neznatnemu drobci vesoljstva neznano in kdor trdi nasprotno, je ali bedak ali pa zagrizen fanatik, ki je prepričan o tem, česar sam niti dobro premislil ni.

Bog ali božanstvo v tej obliki je vsem veram, vsem narodom in vekovom skupen. Vsi so verovali in verujejo še danes v to silo, razlikujejo pa se v načinu, kako si to silo predstavljajo in kako jo časte. Za božanstvo pa je popolnoma vseeno, kje kdo kleči in sklepa roke, ali v cerkvi ali v mošeji ali v poganskem svetišču ali pa pod milim nebom, kajti če bi se ta vseomogoča sila brigala za vsako kreaturo v vesoljstvu, bi ji pač ne preostajalo časa za drugo bolj važne posle.

Toda pustimo končno stvari, ki spadajo v drugo poglavje in vrnimo se k prvotnemu vprašanju in to je v našem slučaju krščanstvo. To krščanstvo je skupnost idej in znakov, ki jih je zapustil človeštvu Krist in ki jih danes

če hoče kdaj izpolniti velikansko nalogo: ustvariti novo, pravičnejšo družbo, ki bo delala za potrebo in uničila vse tiste, ki delajo za dobiček in se po domače imenujejo — koritarji.

Internacionalna odvisnost narodnega gospodarstva.

Razprtija, ki je vodila k propadu internacionalnega stališča po svetovni vojni, je brezprimerno tehtnejša in težja kakor konflikti, ki so povzročili propad prve internacionale. Zopetna zgraditev internacionale se pa tokrat zgodi mnogo bolj neposredno, mnogo bolj naskokoma in hitreje. Živahnost pritiska po ozdravljenju internacionalne enotne fronte nam kaže tudi natančno, kako jasna in zrela je postala zavest internacionalne skupnosti razrednega položaja in internacionalne vezanosti interesov v proletarskih vrstah.

Borba za internacionalno zedinjenje delavstva v eno močno organizacijsko obliko je samo borba, izražena za internacionalno zedinjenje posameznega nacionalnega gospodarstva in dela, ki je od kapitalistov že skoro docela upeljana. Politične meje ločijo narode, težijo vse v notranjosti ozemlja, v katerem človeštvo drug za drugega dela; v svojem delu so drug na drugega vezani in samo kot deli ene velike, vse obsega-joče skupnosti, gremo boljši bodočnosti nasproti. Obstoj moderne veleindustrije v vseh evropskih državah je zgrajen na dobavi bombaža iz Amerike, Egipta in britanske Indije, volne iz Avstralije in Nove Zelandije, svile iz Italije in Japonske, premoga iz Angleške, železne rude iz Skandinavije in Španije, bakra iz Amerike, bencina iz Poljske in Romunije, strojarske skorje iz Argentine, južne Amerike in britanske Indije, i. t. d.

Z velikostjo industrijskega razvoja ene dežele raste tudi stopinja internacionalne vezanosti. Nemška kovinar-ška industrija je dobavila pred vojno osem desetink svojih potrebščin na bakkru iz Amerike, dve tretjini svina iz Avstralije, Amerike, Belgije, sedem osmin svojih potrebščin na niklu iz nove Kaledonije, srebro in zlato iz južne Afrike, Amerike, Avstralije, kemična industrija Nemčije je dobavila okoli 80% terpentina in smole iz Amerike, 60% surovega bencina iz Rusije in Romunije, jod in soliter iz Čile, žveplo iz Italije in Španije, živo srebro iz Italije in Avstralije. V vseh teh dobavnih deželah nemške industrije izvršujejo tuji delavci predelavo za nemškega delavca in iz vsega surovega in pomožnega blaga, ki prihaja iz tujine, prejme nemški delavec tuj delavni proizvod, ki mu da potem njegovo delo zahtevano in izgotovljeno obliko.

Tako nastajajo v Nemčiji stroji, kemikalije, čevlji, tkanina, vse to je skupno delo delavcev vseh dežel. Ono bo tudi skupna posest, ker ladje in vlaki, ki dovažajo v deželo surovino, vozijo nazaj proizvode industrijskega dela.

Gosta naseljenost evropskega ljudstva, iz katere izvira moč evropske in-

dustrije in oblast delavskega razreda, ima za svoj važni predpogoj uvažanje žita iz Amerike in Indije, ki je poljedel-sko delo v tujini. Ne da nam pa tujina samo vsakdanji kruh! Internacionalnost modernega življenja nam bo v obče po načinu hrane prav razvidna! Če mi zaju-trkujemo kavo iz Brazilije, čaj iz Kitajske, sladkor iz Čehoslovaške, riž iz Jave, krompir dobivajo Nemci in Avstriji iz Poljske, je to internacionalno delo, ki se združuje v našem prevžitku.

Zmenjava med Evropo in drugimi deli sveta je mogoča samo z zmenjavo notranjosti evropskega kontinenta, zmenjava med dvema deželama je mogoča samo s splošno internacionalno zmenjavo. Najprej more industrija dobaviti blago z dobavo koksa in premoga iz Nemčije in Čehoslovaške, s pomočjo tega pa uspešno živež iz Amerike itd. In tako je vsepovsod. Da moremo kupiti pri enem to, kar on poseduje in mi potrebujemo, moramo prodati to, kar se njemu zdi pri nas poželjenja vredno. Za delo, ki nam ga dobavi eden, dobavimo mi naše delo drugemu, kateri naš dolg spet prvemu poravnava. Uvoz in izvoz blaga, ki ga notira trgovska statistika kot kaotična množina od imovine in vrednote, sta samo navidezno neodvisna od posameznega dela raznih narodov, v resnici pa sta splošno internacionalno delo, ki se izvršuje od vseh in za vse. (Dalje prih.)

Opozorjamo na današnji (nedeljski) shod pri Skobernetu v Celju ob 1/2 10. Točno! Sodrugi iz Celja in okolice, pridite v velikem številu!

Politične vesti.

* Na petkovi seji narodne skupščine je podal zunanji minister dr. Ninčič dolgo poročilo o mali atlanti in lozanski konferenci. Iz vsega njegovega ekspezeja bi mogli posneti le toliko, da je bilo vse skupaj v tej lozanski konferenci samo prazno frazarenje, ki je dalo gospodom diplomatom najlepšo priliko, da so se enkrat skupno prav pošteno razveselili, dočim so se v besedah prav hudo lasali (ljudem pesek v oči). Govoril je nadalje še o naših odnosjih. Italijo, Grško, Bolgarsko, o težkočah z Albanijo, o normalnih razmerah med nami in Turčijo, povdarjal je, da bomo sklenili čimprej trgovsko pogodbo z Avstrijo in se dotaknili slednjič položaja ko-roških Slovencev, madžarskih sovražnosti in naglašal miroljubnost naše žunanje politike splos. Popoldne so se spet kregali. Danes v soboto se seja nadaljuje.

* Nemške oblasti so zasledile velikoobsežno komunistično zaroto, katere voditelji so pa v tujini. V zaplenjenih pismih so našli tudi načrt o uničenju državnih naprav in zavodov.

* Uradni francoski krogi pripri-ajo, da je nemška nota nesprejemljiva, ker se Nemčija ogiblje vprašanja o poruhrskem odporu, zahteva 4 letni

tri, ali pa, kakor trdi cerkev, so bile tri božje osebe tudi pred Kristovim rojstvom, samo s to razliko, da človeštvo ni vedelo zanje. In kako je zopet mogoče, da je bil pravi Bog tudi tedaj, ko so ljudje častili različne malike? Mar ni smešna misel, da lahko obstoja istočasno več bogov? In kdo bi verjel, da bi pravi Bog, ki je vsemogočen in vseveden, dovolil, da ljudje zidajo svetišča in prinašajo žrtve krivim bogovom? Dvomov in pomislekov, ki se vzbujajo v človeku, če trezno in brez predsodkov premišljuje o teh stvareh, je seveda nebroj in na tem polju je mogoče zabresti v taka protislovja, da je končno izključena vsaka orientacija. Ker pa vsa ta vprašanja pri presojanju današnjega in prvotnega krščanstva itak ne igrajo odločilne vloge, jih ni treba podrobno razlagati in je za vero kot tako tudi popolnoma vseeno, da-li je pravi Bog ta ali ona konkretna predstava v človeški domišljiji. Zato se hočemo v naslednjem omejiti le na idejno plat verskega problema.

(Konec prihodnitič.)

Pridobivajte »Napreju« naročnikov!

moratorij predlaga razsodišče in vpo-klicanje konference edino v ta namen, da se znižajo njeni dolgovi Franciji in Belgiji. Egoisti!

* Na konferenci v Bruslju so sprejeli sklepe, da se ojači carinska meja med Nemčijo in Belgijo, da se enotirna proga Dürren-Euleskichren pretvori v dvotirno. S prvim sklepom se onemogoči vsako odteževanje blaga, z drugim pa se poveča uvoz premoga v Belgijo. Franc. belg. železniška uprava se prelevi v mednarodno družbo zaradi naraščanja prevozov. Padanje marke si jim ni zdelo vredno govora, če tudi jih imata Belgija in Francija še precejšnjo rezervno. S to konferenco je nastopila določitev reparacijskih vprašanj novo pot.

* Padanje rublja povzroča v Rusiji strašno nazadovanje gospodarstva. Sovjetska vlada je pripovedala vsako trgovanje z valutami, ker so se dosegle v privatnem prometu za rubelj večje cene, kakor je rubelj notiral. Rubljev kurz je pa nemogoče izboljšati, ker je ruska zunanja trgovina zelo slaba.

v V ponedeljek dne 11. jun. ob 19. seja krajevnega odbora »Svobode« v Celju v Delavskem tajništvu, Vod-nikova ul. 3. Radi važnosti dnevnega reda (med drugim tudi pogovor o končni ureditvi vprašanja celiske telovadne enote!) je udeležba dolžnost.

Predsednik.

Razno.

r Kapitalisti hočejo izprazniti delavske blagajne, prisiliti jih k temu s stavkami, da se organizacije potem ne bodo več mogle upirati njihovim najnovejšim satanskim mahinacijam. O tem smo pisali pod naslovom »Pred važnimi dogodki v strokovnem gibanju« v včerajšnji številki. Ta članek priporočamo vsem sodrugom, zlasti pa zaupnikom, da si ga natančno preberejo, premislijo in poročajo o njem vsakemu delavcu, ker stojimo zares pred težkimi časi reakcije, kakršnih niti v tej nesrečni državi nismo doživeli. Kar se tiče specialno delavskih blagajn, vemo, da so se kapitalistom njihove namere že večkrat posrečile in tudi vemo, kakšne posledice je to imelo za gibanje. Vemo pa, da se jim take namere danes ne morejo spremeniti v klas, ker blagajn danes pri nas nimamo, ker ne nalagamo v zlato naših energij, temveč v organizacije, v naš tisk. Od tega, kako jih bomo še nadalje nalagali, je odvisno, če izbojujemo nove boje, ki nas čakajo, če bomo z organizacijsko silo zlomili kapitalistične ofenzive in prišli sploh tje, kamor vse naše gibanje priti hoče! Kolikor bo zavednih članov v naši organizaciji, toliko bo organizacija močna, kolikor bo naročnikov na naš tisk (v prvi vrsti na »Napreju«), toliko bo ta tisk dober, velik oz. poceni! V tem je naša zlata energija, v tem so naše blagajne! Delavci, ki si preberejo včerajšnji članek, naj premislijo še to, kar je povedano v današnjem,

r Nezaposlenost na Dunaju z veliko naglico pojema. Skupna svota nezapo-slenih je bila 29. maja še 84.412, 2. jun-tja pa komaj 9.404, zmanjšala se je torej za 5008. Pomožni in stavbniški delavci so se zmanjšali za 1518 in 1172 oseb v zgoraj navedenem času, ženske moči pa so skočile od 28.168 na 26.028, torej za 2140 oseb. Tudi druge stroke so zmanjšale svojo nezaposlenost, nazadovale so le klobučarji za 111 oseb, lesni delavci za 30 in mesarji za 43. Krojači, ki imajo baš sedaj svojo sezono, so zaposlili v teku zadnjih 14 dni 827 delavcev, kovinarji 420, živilski delavci 387, čevljarji 323, tkalci 148, grafični delavci 141, gostilniški nastavljenici 90, sedlarji 54 in kemični delavci 50 delavcev. Število nezapo-slenih nastavljenecv še ni popolnoma razvidno, vendar se ni veliko spremenilo, v zgornji statistiki je ostalo namreč vedno pri številu 10.649. Brezposelne podpore je dobilo 2. junija 64.648 delavcev. V sedanjih krizi nezaposlenosti je bilo število brezposelnih največje koncem februarja, in sicer 103.297 oseb.

r V sredo dopoldne so nemško-avstrijski sodrugi na Dunaju zelo slovesno praznovali 60. rojstni dan svoje sobo-jevnice Terezije Schlesinger. V skupščinski dvorani strankinega doma so se zbrali člani strankinega zastopstva, žen-skega komiteja, strokovne komisije in drugih organizacij, da na čim slovesnej-

ši in dostojnejši način izrazijo svoje sim-patije ženski, ki se že nad 30 let bori z njimi proti nasilju in korupciji kapita-lizma. Posamezni člani avstrijskih so-cialnodemokratskih organizacij so v svojih prisrčnih častitkah izražali slav-ljenki svoje zahvale, ki si jih je zasluži-la tekom neumornega delovanja za so-cializem in dobrobit proletariata. Zasto-pane so bile tudi ženske organizacije po svojih zastopnicah, ki so obljubovale Schlesingerjevi, da bodo sledile vedno kot zavedne hčerke avstrijskega tepta-nega delavstva ideji, katero je slavljena propagirala. Do solz ganjena se je Schlesingerjeva zahvaljevala častitkam sodrugov in sodružic in izrazila željo, da bi se mogla več žrtvovati za to idejo, ki ji je na svetu najsvetejše. V tolažbo njim, ki od socializma ne pričakujejo ničesar, je poudarila Schlesingerjeva, da se ima edino socialistični ideji zahvaliti za mnogotere malenkostne zadevice, ki pa so na njen osebnostni razvoj največ vplivale. Ta zavedna avstrijska sodružica naj pač postane vzor vsem našim že-nam in dekletom, ki še imajo morda malce zamrznjene oči od šole ali mašne-ga prta! — Koliko koristnega bi lahko naš ženski proletarijat doprinesel v prid socialistični ideji, če bi se začel zave-dati, da je edino v socializmu zastopan kot človek, enakopraven možkim v vseh ozirih. Schlesingerjeva je to že pred 30. leti spregledala, vemo pa, da ona ven-dar ni bila v Avstriji prva, ki je postala zavedna; pri nas pa se mora še le žen-sstvo pripravljati (ko bi se vsaj!) za prvi nastop, da brani lastne pravice.

r Objava. Išče se delavec Josip Bratneker, da javi svoj naslov okrož-nemu strok. tajništvu v Celju radi svoje nezgodne rente vložene pritož-be z dne 19. februarja 1921.

Celje.

c Naročnike prosimo, da se ta-koj prijavijo, če ne dobivajo »Na-preja« vedno. Ker se je izpremenil raz-našalec, je lahko mogoče, da se po-javijo kake pomote.

c Celjska porota. Razprava o za-gonetnem umoru orožnika Lužnika iz Pesjega pri Velenju je radi pomanj-kanja dokazov končala z oprostitvijo vseh obtožencev. Le obtoženec Schwarz je bil obsojen, pa radi tatvine.

c V petek dopoldne se je obrav-naval roparski umor. Obtoženec je bil 28-letni Janez Sinkovič, živinski trgo-vec z Imenega, da je dne 7. maja u-strelil Janeza Zagrajskega, ko se je ta vračal iz sejma v Rogatcu, kjer je ku-pil dve kravi. Zagrajske je živel še do 29. maja in je izpovedal, da ga je Sinkovič s prvim strelom v glavo onevestil, da ga je ustrelil še enkrat v vrat in mu potem odpeljal obe kravi ter odnesel 600 dinarjev. Po-rotniki so vprašanje hudodelstva za-vratnega umora soglasno pritrdili in obtoženec je bil obsojen v smrt na ve-salih. Ta obsodba je že druga te vrste v tej sezoni.

Ljubljana.

I Klerikalci pljujejo v lastno skledo. Naši klerikalni mestni očetje se silno hu-do razburjajo nad Jugoslov. Matico, češ, da je »izrazito nacionalistično-buržujska organizacija«. Prav imajo, v tem jim nihče ne oporeka. Sramotno pa je zanje, da so se v nedeljo na celjski Matici vel-selci še z Maticarji bratili in korakali skupno z liberalnimi reditelji. To se je zgodilo še le pred dobrih 14 dnevi, se-daj pa že tak polom. Človeku, ki količ-kaj misli, je to jasen dokaz, da so dobili klerikalci v Celju premalo dobička v svoje žepe in da se sedaj zato jeze. V svarilo pa je to vsem javnim korporaci-jam, posebno našim na deželi, naj ne sklepajo s črnimi podreptniki nikdar no-benih paktov za skupno delovanje, pa če bi bila zadeva še tako kulturnega po-mena. Demokratskim koritarjem pa kar privoščimo, da jih klerosi sedaj pošteno obmetavajo z »nacionalističnimi buržu-jji«, saj sta si to pravzaprav sorodni frak-ciji, le s to razliko, da so klerikalci »bur-žoazija od reke Tibere«, čeprav je njih trobilo »Straža« slovensko.

Maribor.

m Na zadnji obč. seji so odklo-nili tudi prošnjo za podporo grškim vol-nim beguncem, ki jo je naslovil na obč. svet neki atenski mislonar. Ta mislo-nar, ki prosjači po mestu za darove v ta namen, se je zdel celo klerikalnemu duhovniku in obč. svetniku dr. Jerov-

Šku ter vsem njegovim tako sumljiv, da so soglasno glasovali proti. Interesantni dogodek daje še nam priliko za premišljevanje. Trdimo namreč, da so se klerikalci s svojim odklonilnim stališčem pregrešili proti enemu svojih glavnih načel, ki jim veli, da iztisnejo iz ljudskega žepa pod raznimi firmanj čim več miloščin, ki jim potem nadaljno pot nihče ne more kontrolirati. Ves sistem klerikalizma se upira na nekontrolirano miloščinarsko gospodarstvo in v tem je tudi njegova moč — moč prešibkih ljudskih možgan, ki se dajo od njegovih pobožnih prosjačenj zavesti k nekontroliranim dajatvam. Da temu gospodarstvu v navedenem slučaju klerikalci sami enkrat niso zaupali, to je čudež. Tega čudeža si ne moremo drugače razlagati, kakor da mu je igrala očeta in mater lokalna konkurenca, to je požrešnost domačega klerikalizma, ki ne privoščijo tujemu, če le mogoče, nobenih dobičkov. In ti dobički se ne delajo samo s takimi temnimi zbirkami, temveč jih je tisoče še temnejših. Ali verjameš, človek božji, ki si kdaj kak denar vrge v cerkveno puščico »za verne duše v vical« ali za »sv. Antona« ali za »Petrov novčič«, da so si žnjim uboge duše olajšale trpljenja polno bivanje v onostranosti, ali da si je sv. Anton zanj nabavil nove copate namesto preluknjanih starih, ali da si je sv. Peter žnjim kupil olja za namazanje ključavnic, da bodo bolj tekale, ko se oglasiš pred nebeškimi vrati? Kaj še, uboge duše ostanejo uboge duše, sv. Anton se mora odreči novim copatom, sv. Peter za tvoj denar tudi ničesar ne namaže, pač pa sinamažejo žnjim svoje trebuhe tisti črni ljudje, ki vsem nevidnim božjim in zakletim osebam onega sveta na tem svetu pojejo hvalo in še tebe silijo k temu, da bi jo pel! Kdo pa nam more ovreči, da si duhovniki in njih cerkve ne privoščijo raznih dobrot s pomočjo teh darov, da si cerkvene politične eks-poziture ne utrjujejo žnjim svojih pozicij, ko pa niti cerkev niti klerikalne stranke ne zapišujejo in objavljajo ter dokažejo z javnimi dokumenti, kam gredo nabrane svote! To je tudi najboljši odgovor onim, ki bi nam ugovarjali, češ, tudi socialisti nabirajo prispevke. Mi jih javno zapišujemo in iz naših knjig je jasno razvidno, kam gre vsak vinar, dalje pa ve vsak delavec, da podpre s svojim prispevkom svojo in skupno stvar, ki nima nad seboj nobenega posameznega gospodarja, kakor jih je v cerkvi in klerikalnih strankah vse polno. Basta, In še nekaj: duhovnik nabira naknadno prispevke za žrtve, ki jih je pomagal sam onesrečiti, ko je z blagoslovljanjem zastav in topov lujskal narode nad narode. Ljudje božji, ali res ne znate nič misliti, da se morejo podobne reči še vedno goditi?

Bog.

(iz osemnajstega poglavja Barbussovega romana »Jasnina«.)

Henry Barbusse (izgovori Anri Barbis), pred vojno malo znan francoski pisatelj, je še med vojno mahoma po vsem svetu zaslovel kot eden največjih duhov s svojo knjigo »Ogenj«. Vrnil se je kot telesni invalid iz pekla sprednjih linij, ampak spoznanja, ki si jih je nabral v njih, so ga zato duhovno izpopolnila do največje mere možnosti. »Ogenj« je knjiga, ki opisuje vojno, kakor je, kot dogodek: neskončno trpljenje, tragedija, za katero nima človek ne dovolj čustev ne besed, trpljenje milijonov — in na drugi strani prejšnje življenje par samozvanih lopovov v izobilici vseh naslad. Tej knjigi dogodkov je morala slediti druga knjiga, njihova apologija, filozofična razlaga. In jo je podal v romanu »Jasnina«. Opisuje v njej človeka, ki so ga razvili dogodki do tega, kar je on sam postal: strasten sovražnik vseh tradicionalnih laži, oznanjevalci resnice, ki je ne bo zamolčal niti pred smrtjo (saj se je baš v smrti v njem porodila), razkrinkovalec in uničevalec onih, ki pojejo krinkam slavošpeve. Kdor prebere »Jasnino«, ta ne poide nikoli več v volno, razen v ono, ki se bije med resnico in lažjo, med teptanimi milijoni in par teptalcev, ta ne bo nikoli več veroval v to, kar mu drugi verjeti zapovedujejo. In ne samo v »veličastvo« in »lepoto« in »potrebnost« vojne, temveč sploh v vse, kar ne bo obsegel s svojimi možgani. Barbusse je v »Jasni« med drugim razkrinkal največjo krinko, ki se je nosila dosedaj pod tradicionalnim ime-

nom Bog. Kaj je dokaz za Boga? Potreba, ki jo čutimo po njem? Ali ni ta potreba že sama na sebi laž, ki so jo lopovi iznašli, da so si ž njeno izpopolnitvijo prilastili premoč nad 90% človeštva, lahkovernega človeštva, in začeli potem ž njim strašno igro, kakor jo pozna samo še mačka z ujeto mišjo? Poglavje, v katerem govori Barbusse o Bogu, ponatiskujemo vsem v premišljevanje, sledila bodo še druga poglavja o drugih lažeh, ki bodo pa popolnoma razumljiva še le tedaj, ko si prečitata celo knjigo in v sebi preživite nje razvoj.

Zvonovi zvonijo. Ozrli smo se proti cerkvi. Cerkev je obdana z lesenim ogradjem. Dolg človeški roj se ji vali naproti. Najprvo se obrne krog hiše božje. Potem ljudje vstopijo.

Nebo in zemlja, — Boga ne vidim. Išcem vsenaokrog. Išcem povsod, najdem samo to, da Boga ni tu. Pogled, ki preleti prostornino, se povrne in ostane osirotel, še nikdar nisem videl Boga. Nikjer ni Boga. Nikjer ni Boga. Nikjer ni Boga.

Se nihče ga ni in nikjer videl. Jaz vem — vedno sem vedel. In vendar! Verovati mora človek predvsem. Tedaj še le more dokazati bivanje Boga. Druga dokaza za bivanje Boga ni. Kje se on naznanja? Kaj odrešuje? Kakšne srčne muke? Kakšna bremena trpljenja? Ali prihrani ta Bog komurkoli samo trohico njegove pobitosti v srcu? Kje je že kdo samo občutil, dotaknil se ali obsegel kaj več nego samo zvok njegovega imena? Da Boga ni, samo ta resnica obdaja od pamtveka in v resnici vsakega molilca, ki se meče na kolena in se izžeja po kakem skopem čudežu, ki bi se naj njemu samemu zgodil. Da Boga ni, ta resnica se izlušči vsakemu iskalcu, ki plane k svojim knjigam in bi hotel — podoben stvarniku — obseči božje dokaze. Da Boga ni, to je tudi vzrok za vse tisto zmrzko in krvavo in grozno kričanje vseh religij, ki se bojujejo druga proti drugi. Da Boga ni, ta gotovost se boči kakor nebesni obok nad tesnobnimi boji med dobrim in zlim, ta gotovost odina določa udano ponižnost pravičnikov in miselno neutrdljivost, ki v meni samem grebe, in mrtvaške poljane izdihajočih in hišo-kostnico nedolžnih vojakov in v globino padajoče krike brodolomnikov. Boga ni! Boga ni nikjer! Že tistošod let skuša človek, ustaviti smrt, toda ni na tem svetu nič bolj zamen nego človeški krik po božanstvu, in ni ničesar, kar bi moglo popolneje izdati negibnost molka.

Kako to, da sem prenašal svoje življenje doslej, ne da bi umel, da nisem Boga še nikjer videl? Mislim zato, ker so mi dejali, da moram verovati. Sedaj verujem, da ne bom nikoli več sposoben, nekaj samo zato verovati, ker bi mi tako zapovedali. In jaz se čutim odrešene-ga.

Naslanjam se na nizko zidovje. Stojim na istem mestu, kjer sem se nekoč naslanjal, ko je bila moja last še vera, da sem jaz nekdo in da nekaj vem.

Moj pogled pada na družine in posameznike, ki hitijo k črnim cerkvenim vratom. Vstopajo v temne stranske cerkvene ladje, kjer jih obda kadilo. Pod okroglimi obokovi, ki nosijo košček velikanskega neba, plavajo obsvetljena kolesa in angelske podobe.

Meni je, kakor da bi se bližje klanjal k posameznim bitjem. Jaz gledam v bitjih, ki švigajo mimo mojega pogleda, čisto določene globočine in brezdnja. Pregledujem vse ljudi, in vendar mi je, kakor da se nahajam pred bogastvom enega samega bitja. Premišljujem tiho življenje, ki ga živijo vsi mali ljudje, in meni je zopet, kakor da je mogoče obvladati resnico s par besedami. Kar imenujemo tiho življenje malega človeka, to je popolnoma nestrpnega pričakovanja, dolgotrajnega hrepenenja in neskončne izmučenosti.

Doumnevam, čemu hočemo za vsako ceno verovati v Boga, in doumnevam tudi, čemu vanj verujemo. Slonim na tem zidovju in se spominjam kakor poslušaje, kar mi je nekoč rekla neka žena iz ljudstva. Takrat je povzdignila glas in dejala: »Ta ženska tukaj ne verjame v Boga! Ne verjame v Boga, ker njma otrok!« Ali: »Kdor ne verjame v Boga, ta pač tudi nikoli bolan ni bil!« In spominjam se nadalje, ne da bi posamezne osebe gledal jasno pred seboj, na vse to, kar je izgovorilo toliko ust: »To bi bilo prekrivično, če bi ne bilo Boga na zemlji!«

Za bivanje božje ni nobenega dru-

gega dokaza nego potreba, ki jo čutimo po Bogu. Bog ni Bog. Bog je samo ime vsega, česar nam primanjkuje. Bog je samo naš sen, ki plane proti nebesom, Bog je samo molitev. Bog ni bil nikoli kako dejansko bitje. Vsa dobrotna dejanja zasidravamo v prihodnost, ki ji ni konca. V neznanem skrivamo naše klonče skrbi zavoljo naše onemoglosti, protislovja utapljam v prostornine, ki se bočijo daleko nad našimi glavami. In sprevidnostmi, protislovja, ki nas stiskajo, v nedostopno višecem jih skušamo razvozlati. V resnici pa verujemo samo v podobo malika, ki smo si ga izklesali z eno samo besedo, in jaz — jaz sem se prebudil iz te religiozne zmore. Zame je bilo le sen. Bilo je nadvse potrebno, da so se moje oči nekega zorečega jutra odprle in sem stal nasproti Pray-ničemur.

Boga ne vidim, toda vidim cerkev in vidim duhovne. In tu vstaja v mojem spominu neka popolnoma drugačna božja služba, ki so jo nekoč priredili; povsem drug namen so hoteli ž njo posvetiti. Kako je že bilo? Da, na gradu so imeli tedaj lovsko mašo v počast sv. Huberta*. Še vedno stojim ob zidovju in se zgubljam v tisti dogodek, ki je nekoč bil.

Tedaj so se kazali duhovni gospodje v preobilici svojega bogastva, svojega cerkvenega opravila. Pridruženi so bili tem bogatim gospodom, ki so bili vojaško in lovsko nališpani. Ženske so opravljene kakor možki. Nahajajo se na grajski ploščadi. Zijajočo množico so z vrvmi odločili v primerno daljavo. In blagoslovili so pasji trop, puške in lov-ske nože. In ta prizor prikazuje očitneje nego vsaka beseda odtujenost, ki se je razbreznila med današnjo cerkvijo in Kristusovim naukom. In ta prizor prikazuje tudi vse, kar se je nabralo pozlačene gnilobe na čistih in danes postrganih verskih virih. Tako je tam bilo, tako je povsod. Kar je majhno, je v resnici veliko.

Duhovniki in oblastniki so lepili od pamtveka drugi na drugih, ah, ta gotovost vstaja iz srca moje vesti. Religije se same v duhu upropaščajo, ker jih je preveč. Religije upropaščajo, kar se opira na njihove legende. Toda verski vladarji, ki hototijo v vsemogočnosti malikove podobe, se vsiljujejo ljudem. Dvigujejo svojo versko moč. Zatemnjujejo luč. Ljudje so, ki se borijo za svoj človeški hasek. Vladarji so, ki se bore za svoje delavstvo.

Tako mora biti! Nikoli ne boš vedel. Strašen spomin trepeče v meni. Sedaj sem videl v gomazenju ljudi, ki siloma negujejo znorelo revščino, katere pritis-ka na človeške množice. In tako delajo samo zato, da služijo svoji osebni stvari. In tako delajo samo s svojimi lažnjivimi obljubami in s svojim bobnečim gromom oblasti.

* Lovskemu patronu.

Iz strok. gibanja.

g Seja okrožne strokovne komisije se bo vršila v ponedeljek dne 11. junija t. l. ob 6. uri zvečer v Delavskem tajništvu v Celju. Dnevni red seje bo: 1. Čitanje zadnjega zapisnika; 2. Poročilo tajnika; 3. Mezdna gibanja in izpori; 4. Prireditve velikega skupnega protestnega shoda radi kršenja zakona o zaščiti delavcev; 5. Poročilo medstrokovnega sveta; 6. Razno. Vsled važnosti dnevnega reda je polnoštevilna udeležba nujnost zlasti za sodruge iz Celja in Štor.

Vestnik „Svobode“.

v Izšla je 4. šte. »Kresa«, ki jo za zdaj samo prav toplo priporočam, ker smo pregledali samo vestnik »Svobode«, kakor je že navada, da v naglici samo drobiž pregledamo. V tem drobižu smo pa našli toliko važnega, da lahko izjavimo, da je že sam ta drobiž vreden 250 Din, kolikor velja posamezni zvezek (za člane »Svobode«, za nečlane 5 Din). Poročilo o občnem zboru »Svobode« bo dalo mnogo misliti in A c je napisal k temu programatičen članek: »Na diskusijo!« ki reže in seka prav globoko. Dobro bodo zorene naše njive, če bodo taki orači večkrat tako orali!

v Vse one organizacije in člane »Svobode«, ki se nameravajo udeležiti II. VSEDELAVSKEGA ZLETA V MARIBORU in reflektirajo na znižano vožnjo, naj prijavijo število udeležencev najkasneje do 15. t. m. na centralo »Svobode« v Ljubljani, Židovska ulica 1, da

jim pošlje zletne izkaznice, ki veljajo za vse prireditve v Mariboru in za znižano vožnjo. To naj storijo vse razredne organizacije, bodisi kulturne, politične ali strokovne. Vsa delavska pevska društva, in pevski odseki »Svobode«, ki mislijo sodelovati na koncertu 30. jun. (ne 1. julija) v Mariboru v Gambrinovi dvorani ob 7. zvečer, naj do 15. prijavijo imena dveh pesmi, s katerima bodo nastopili. V pozdrav gostom na kolodvoru pri sprejemu bodo vsi pevci skupno zapeli pesmi: »Vstajenje duhov« in »Naprej« (marseljeza). V teh naj se vsa društva vadijo. Vse podrobnosti glede vlakov, cen itd. bodo pravočasno objavljene. — Telovadni nastop Del. tel. enote »Svobode« Šiška Ljubljana z vrhniško podružnico »Svobode« bo 17. t. m. na Vrhniški splojni z vrtno veselico. Vožnja bo polovična na temelju izkaznic, ki jih izdaja centrala »Svobode« v Židovski ul. Vlak odhaja iz Ljubljane ob 13. 25 min. Zbirališče pred južnim kolodvorom. Vse delavstvo iz okolice pozivljamo, da se izleta v čimvečjem številu vdeleži.

MAZAŠKA ZDRAVILA IN PRIPO-ROČILA.

Zanimivo cenitev je izvršil dr. Pat-tison od ameriške zveze za pobijanje je-tike. Po njegovem petrosi ameriško ljudstvo vsako leto čez sto milijonov dolarjev za ničvredne patentne medicine in takozvana »sigurna zdravila« za razne boleti, oglašena po brezvestnih zdravnikih in mazačih. Vsakdo izmed teh šarlatanov povečuje svoje dobičke s tem, da se poslužuje spričeval ali pri-poročilnih pisem, ki baje dokazujejo dobroto oglašene leka. Mnoga izmed teh priporočilnih pisem so pristna vsaj kar se tiče osebe, ki jih je pisala. Kako pa je mogoče — bo kdo vprašal, da more pameten človek poslati priporočilno pismo za ničvredno zdravilo? Odgovor je preprost. Vzemite slučaj jetike. Zna-no je vsem zdravnikom, da človek, ki ima tuberkulozo, željno sprejema vsak nasvet za zdravljenje in se rad oprije-ma vsakega nasvetovanega zdravila. Pred par leti se je zgodilo, da je skupina zdravnikov vbrizgala vročega mleka v rame nekaterih tuberkuloznih bolnikov, pri čemer so z velikansko važnostjo poudarjali, da poskušajo na njih »sigur-no zdravilo« proti tuberkulozi. Posledice te nedolžne injekcije so se takoj po-javile. Kašelji se je ublažili, mrzliza se je zmanjšala, in bolniki so sploh boljše iz-gledali. Par tednov kasneje pa je vse to trenutno zboljšanje izginilo. Kakor hitro je minula prva doba sugestije, ki je bolniku vplivala vero v zdravljenje, je bolnik zopet padel v prejšnje bolno stanje. Vsak mazač in prodajalec patent-nih lekov se dobro zaveda resnice tega poskusa. Na tem temelju obogateva. Te-kom prvih tednov dobi lahko priporočil-nih pisem kolikor hoče; žrtve njegovih oglasov si domišljajo, da jim je bolje, čim so začele rabiti njegovo »kuro«. In domišljija igra veliko vlogo pri bolnikih. Zdravstvene oblasti, ki so preiskovale razna priporočilna pisma za posamezne leke, so v ogromni večini slučajev našle, da so pisci priporočilnih spričeval med tem časom umrli, ali pa da sploh niso imeli one bolezni, katro so si domišljali. Priporočilna pisma te vrste nimajo dan-es pri nobenih poštenihi sodiščih kake veljave; smatrajo jih kot ničvredna dokazila. Če že sodišča nočejo priznati ta-ka priporočilna pisma kot dokazilo za dobroto dotičnega leka, zakaj pa naj bi posamezniki potrosili denarja za leke in zdravila, o katerih nič ne vedo in ki škodujejo, ali pa zavajajo bolnika, da se ne posluži pravilnega načina zdravlje-nja? Kakor je mnogo ljudi, ki bi radi hi-tro obogateli, ravno tako bi ljudje radi hitro ozdraveli. Sleparki uspevajo radi človeškega nagona po hitro pridoblje-nem bogatstvu, tako ima mazaštvo tudi svoje sleparje. Najbolj sigurno ravna oni, ki vpraša zanesljivega zdravnika in se ravnja po njegovem nasvetu, predno se zateče h kateremusibodi oglašeni-mu zdravilu.

— Telefonske pristojbine so zo-pet povišali od 20 do 50 odstotkov. To je jugoslovansko gospodarstvo! In pravijo, da naša valuta raste!

— Valute: V Curihi velja 100 di-narjev 6'20 švic. frankov; 100 nemško-avstrijskih kron je 13¼ pare; 1 do-lar 92 Din; 1 lira 4'40 Din.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ). Odgovorni urednik: Franjo Koren. Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Fantje na parnikih so bili naravno vsi iz sebe. France je bil v svojem srcu v velikem strahu, ni pa tega pokazal vojakom, ki so brili norce iz nemških podmornic kakor prej iz nemškega kislega zelja, prest, limburškega sira in frankfurtskih klobasic. Francetu se je zdelo, da si fantje celo žele potapljače, ne sicer zato, da bi potopila parnik, ampak da bi torped švignil mimo samo za čevlji ali dva, tako da bi imeli kaj pretresljivega pisati domov.

Pojavila se je nevihta z deževnimi nalivi in meglo, ki je zakrila ves razgled, toda »morski psi« so bili na straži slehernu uro, drveči sem in tja in risajoči peneče se kroge okoli brodovja. Kako so se izognili trčenju v temi, je bila tajnost brez primere. France je ležal brez spanja in vsak hip si je slikal, kako se bo rušilec zasadil kot ost sulice v medkrovje, kjer so bile postelje vojakov. Obremenjen s težkimi skrbmi je zaspal. France, ko se je pa zbudil, je bilo njegovo ležišče na svojem mestu in »morski čuvaji« so pletli penaste čipke brez vsake neizgode.

Močan veter je podil valove, ki so se zgrinjali v griče in hribe. Nebo je bilo prepreženo z raztrganimi oblaki, skozi katere je zdajpazdaj ošnilo solnce vodne hribe in jih pobelilo. France je stal na krovu, naslonjen na ograjo, in z njim je bil njegov strigalični prijatelj. Opazovala sta bele kape valov, ko je »strigalica« naenkrat zagledal na vodi nekaj, ki se je iskriilo in ga udarilo v oko. Takoj je opozoril Kremena in druge na to stvar in v naslednjem hipu je bilo vse moštvo pokonci. Vojaki in drugi potniki so namreč imeli naročeno, da hitro prijavijo vsak sumljiv pojav na morju. Slišali so se zamolkli klici in signalci na jamboru so naglo mahali znamenja; kakor bi mignil so prišumeli trije rušilci in se vrgli na mesto.

Tisti, ki so imeli daljnogleda, so kmalu pojasnili, da je na morju črn predmet, mimo katerega so švigali rušilci. Bil je splav, na katerem so bili ljudje. Pozneje, ko je bil France že v pristanišu, je izvedel, kaj se je pravzaprav takrat iskriilo. Na splavu je bila med drugimi tudi ženska, ki je imela žepno zrcalce, s katerim je dajala odseve solnčnih žarkov in s tem je obrnila pozornost na splav.

France ni imel daljnogleda, zato ni videl, kako so rušilci rešili ljudi s splava. Transporti se naravno niso ustavili, kajti povelje je bilo, da morajo pluti naprej ne glede na to, kaj se godi okrog njih. Celo mali rušilci se niso približali splavu, dokler niso prej krožili več milj naokoli, in še potem se niso docela ustavili, temveč so zdrknili mimo in vrgli vrvi ljudem na splavu. Tako so

Pripravljajte se na

vsedelavski zlet v Mariboru!

vzeli in vlekli za seboj drugega za drugim. Mornar, ki je stal zraven Franceta je pojasnil, zakaj delajo tako. Podmornice imajo navado, da se skrivajo v bližini splavov in rešilnih čolnov in čakajo na ladje, ki pridejo ljudem na pomoč. Nesrečniki v čolnih so Nemcem vada, živa vada, in U-čolni včasih stoje na pre po več dni, celo en teden, in opazujejo siromake, kako umirajo radi mraza, lakote in žeje, kako dajejo signale s cunjami, privezanimi na veslo, in kličejo na pomoč. Drug za drugim pomrjejo, in kadar obleži zadnji, tedaj se submarinka ukrade proč. »Mrtva vada ni za nič,« je razlagal mornar.

* * *

Mornar — Toms mu je bilo ime — je bil doma iz Kornevele, kajti transport je bil angleški, kakor tudi spremljajoče bojne ladje — Francetova usoda je bila poverjena »perfidnemu Albionu«! Sedemkrat je bil Toms torpediran in sedemkrat rešen, zato pa je imel veliko povedati ljudem, ki ne poznajo življenja na morju, posebno pa našemu socialistu, ki se je več let prepiral o vprašanju torpediranja potniških ladij z ženami in otroci na krovu. Bila je popolnoma druga stvar, ko je slišal podrobnosti o teli ženah in otrocih, kako so trpeli in kako so se jokali, ko so bili vrženi v odprte čolne sredi zime, čolni so se napolnili z ledeno vodo in otroci so dobili najprej višnjevo in potem belo barvo, ko so jih potegnili iz čolna z odmrznjenimi nosovi, ušesi, rokami in nogami.

France je bil delavec in kot tak je razumel jezik delavca, njegove navade in nazore o življenju. In tukaj je bil delavec, ne socialist, to se razume, ampak unijski delavec, ki je delil socialistovo nezaupnost napram kapitalistom in vladarjem. France je razumel in verjel vse, kar mu je povedal ta pomorski delavec, zagorel od solca in ogrizen od nemilega vremena — in tedaj je izvedel, kar ni verjel kapitalističnim listom, da na morju veljajo posebni nezapisani zakoni, posebna morala, postave mornarske poštenosti in dostojnosti, katerih ni stoletja nihče prelomil, izvzemši piratov in divjakov. Ljudje, ki delajo na ladjah, so razred sam zase z instinkti, porojenimi iz krutosti elementov, katerim so izpostavljeni — in ti instinkti so lastni mornarjem vseh narodnosti, ne poznajo vere ne politike ter gredo celo preko sovraštva, ki izvira iz vojne.

Dalje prih.

Širite

proletarski

tisk!

BLUZE

najnovejših modelov
so ravno kar došle.

A. & E. Skabernè

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

POZIV

k subskripciji novih delnic XIII. emisije.

Od občnega zbora delničarjev dne 6. maja t. l. k temu pooblaščenim upravni svet Ljubljanske kreditne banke provaja na podlagi odobrenja Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 7. novembra 1920. VI št. 1399 zvišanje delniške glavnice

do 20.000.000 na 25.000.000 dinarjev

z izdajo

50.000 novih delnic po Din 100.— nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanjim delničarjem se ponudi 40.000 delnic v nominalnem iznosu 4.000.000.— dinarjev tako, da smejo optirati na vsakih pet starih eno novo po tečaju Din 175.— tel quel. V izvrševanju opcije morajo predložiti delničarji stare delnice brez kupon-skih pol na blagajnah nižje navedenih mest k prekolokovanju. Inozenskim delničarjem, ki ne stanujejo v enem subskripcijskih mest, ni treba vpošiljati delnic, temveč morajo le točno naznaniti njihove številke in jih na morebitno zahtevo predložiti v prekolokovanje mestu, ki se jim bo naznanilo. Odlomki izpod 5 delnic se ne upoštevajo.

2. Novim reflektantom se ponudi 10.000 delnic v nominalnem iznosu Din 1.000.000.— in vse od dosedanjih delničarjev nevpisane delnice po kurzu Din 215.— tel quel za delnico.

3. Protivrednost vseh subskribiranih delnic je plačljiva naenkrat takoj ob subskripciji.

4. Potrdila o vplačilu se morajo skrbno shraniti.

5. Vse nove delnice so deležne dobička za tekoče celo leto in imajo kupon za leto 1923.

6. Subskripcija traja od 10. junija do 25. junija 1923.

7. Kot subskripcijska mesta so določena:

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice v Brežicah, Celju, Gorici, Kranju, Mariboru, Metkoviću, Novem Sadu, Ptuj, Sarajevu, Splitu in Trstu;

Hrvatsko-slavonska zemaljska hipotekarna banka v Zagrebu;

Beogradska ujedinjena banka v Beogradu;

Zivnostenska banka, filijalka Wlen, Wiener Bank Verein, Wlen in

Zivnostenska banka v Pragi.

8. Dodelitev neoptiranih delnic je pridržana upravnemu svetu in se izvrši kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najpozneje do 31. julija t. l.

9. Izročitev novih delnic se bo izvršila proti vrnitvi subskripcijskih potrdil do konca tekočega leta.

10. Uspeh gornje subskripcije je z jamčen po posebnem garancnem sindikatu.

V LJUBLJANI, dne 1. junija 1923.

Upravni svet.